

Στην εφημερίδα "**ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**", στις 25.10.2015, δημοσιεύτηκε το παρακάτω άρθρο της **Όλγας Σέλλα** σχετικά με το λεύκωμα "Η Θεσσαλονίκη κατά τη Γερμανική Κατοχή" το οποίο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις "Ποταμός".

Παλαιότερα ήταν οι περιηγητές που αποτύπωναν όψεις των χωρών που επισκέπτονταν με τους προδρόμους των υπερσύγχρονων σημερινών ψηφιακών δυνατοτήτων αποτύπωσης της καθημερινότητας. Είχαν τις οικονομικές και τεχνικές δυνατότητες να το κάνουν από τον 19ο αιώνα ακόμα. Διαφορετικοί περιηγητές έγιναν, στη διάρκεια του 20ού αιώνα και των δύο Παγκόσμιων Πολέμων, οι στρατιώτες εισβολείς, όσοι βρέθηκαν σε διάφορες χώρες της Ευρώπης — και στην Ελλάδα. Με τις φωτογραφικές τους μηχανές αποτύπωναν όψεις τόπων και ανθρώπων. Οι περισσότεροι δεν το έκαναν λόγω ιστορικής ευαισθησίας. Την προσωπική τους στιγμή ήθελαν να καταγράψουν και να τη στείλουν με το ταχυδρομείο στους δικούς τους, από τους οποίους κι εκείνοι, λόγω του πολέμου, είχαν χωριστεί.

Όταν χρόνια αργότερα αυτά τα προσωπικά κυρίως αρχεία έρχονται στο φως της δημοσιότητας, γνωρίζουν στους σημερινούς «θεατές» εκείνων των πολεμικών προσωπικών στιγμών τους ανθρώπους, τις πόλεις και την καθημερινότητά τους όπως την αποτύπωσαν όχι οι κατακτημένοι, αλλά οι κατακτητές. Και το πολύ ενδιαφέρον αυτής της συλλογής είναι ότι οι Γερμανοί στρατιώτες δεν αποτύπωναν μόνο ωραιοποιημένες όψεις της Θεσσαλονίκης, στην προκειμένη περίπτωση. Υπάρχουν πολλές φωτογραφίες που δείχνουν βομβαρδισμένες περιοχές, κτίρια που έχουν καταρρεύσει ή φλέγονται, Θεσσαλονικείς που η καθημερινότητά τους μόνο εύκολη δεν ήταν, εξαιτίας του πολέμου, της Κατοχής και των κάθε λογής περιορισμών που είχαν επιβληθεί από τους Γερμανούς εισβολείς.

Τέτοιο υλικό συγκέντρωνε για χρόνια ο ανώνυμος Γερμανός —ήθελε οπωσδήποτε να κρατηθεί η ανωνυμία του κι αυτός ήταν ένας από τους όρους της αγοράς της— που υπηρέτησε στην Ελλάδα ως μέλος της υγειονομικής υπηρεσίας του γερμανικού στρατού στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο Έλληνας συλλέκτης Βύρων Μήτος κατάφερε να φτάσει στο αρχείο του και να το αποκτήσει. Οι εκδόσεις «Ποταμός» το έκαναν ένα γοητευτικό και πολύ ενδιαφέρον λεύκωμα με τίτλο «Η Θεσσαλονίκη κατά τη γερμανική Κατοχή» και οι ιστορικοί Άννα-Μαρία Δρουμπούκη και Ιάσωνας Χανδρινός υπογράφουν το κείμενο που μας πληροφορεί για το ιστορικό πλαίσιο της εποχής που ο Γερμανός στρατιωτικός αποτύπωσε στις φωτογραφίες του τόμου και μας θυμίζει τις δυσάρεστες στιγμές που δεν περιγράφονται ακριβώς, αλλά θίγονται μέσω των φωτογραφιών του λευκώματος.

Ο Βύρων Μήτος περιγράφει πολύ γλαφυρά και τους δικούς του κόπους μέχρι να περιέλθει στα χέρια του η συλλογή, αλλά και τους κόπους του Γερμανού στρατιωτικού για να συγκεντρώσει το διασκορπισμένο σε χιλιάδες προσωπικά αρχεία αντίστοιχο υλικό, άλλων Γερμανών στρατιωτών της ίδιας περιόδου: «Οι αναζητήσεις δεν ήταν εύκολες. Καθώς οι προσωπικές φωτογραφίες είναι καταδικασμένες να μένουν ξεχασμένες σε συρτάρια σιωπής και να ανασύρονται μόνο όταν ο ενδιαφερόμενος βασανίζεται από την επιθυμία να ζωντανέψει τις αναμνήσεις του, η προσπάθεια συγκέντρωσής τους είναι πολύ δύσκολη. Χρειάστηκε να αναλώσει πολύ χρόνο ταξιδεύοντας σε διάφορα μέρη της Γερμανίας, αμέτρητες ώρες σε επικοινωνιακές προσπάθειες προκειμένου να εντοπίσει τους εν ζωή συμπολεμιστές του ή τους συγγενείς των πεθαμένων. Η κόρη του (σ.σ.: του Γερμανού στρατιωτικού) θυμόταν τον ενθουσιασμό του κάθε φορά που αποκτούσε μια μεμονωμένη φωτογραφία ή ένα άλμπουμ που του είχαν στείλει πρόθυμα ή του είχαν παραχωρήσει έναντι αμοιβής. Η ύψιστη ανταμοιβή για τον ζήλο και το πάθος κάθε συλλέκτη».

Στον εκτενή και κατατοπιστικότατο πρόλόγό τους οι ιστορικοί Άννα-Μαρία Δρουμπούκη και ο Ιάσωνας Χανδρινός σημειώνουν σε ένα σημείο τη φράση του Ιταλο Καλβίνο: «Σε μια πόλη το παρελθόν είναι χαραγμένο όπως στην παλάμη οι γραμμές της».

Φωτογραφίες με σημασία

Κι έχουμε την πολυτέλεια να παρατηρούμε, εκ των υστέρων, σαν ιστορία για τους περισσότερους, σαν μνήμη για τους λιγότερους πλέον, μέσα από τη «ματιά» των κατακτητών ένα κομμάτι από την ιστορία μιας πόλης. Το επισημαίνει πολύ εύστοχα και ο συλλέκτης αυτών των φωτογραφιών, Βύρων Μήτος: «Οι φωτογραφίες που παρουσιάζονται στο λεύκωμα, αν και σχεδόν όλες είναι τραβηγμένες για να κοσμήσουν τα προσωπικά λευκώματα των ανώνυμων Γερμανών στρατιωτών, δεν παύουν να μας μεταφέρουν με τα ασπρόμαυρα στιγμιότυπά τους σ' εκείνη τη σκοτεινή, θλιβερή, γεμάτη αίμα και μίσος εποχή. Οι στρατιώτες-φωτογράφοι δεν στοχεύουν σε επαγγελματική αναγνώριση. Αρκούνται στο απλό ερέθισμα του ματιού. Ωστόσο, με τις ερασιτεχνικές αυτές λήψεις και τα αδέξια ίσως τραβήγματα πετυχαίνουν κάτι πολύ σημαντικό. Γιατί παράλληλα με την κύρια επιδίωξή τους, τη διάσωση της προσωπικής τους ανάμνησης και τον εξοστρακισμό της λήθης, καταγράφουν και ρίχνουν φως σε επιμέρους πτυχές της ιστορίας αυτής της πόλης, επιβεβαιώνοντας για ακόμη μία φορά την τεράστια σημασία της φωτογραφίας για την ιστορική έρευνα και για τον μελετητή που ασχολείται μ' ένα γεγονός, έναν

τόπο, μια εποχή».

Το λεύκωμα με τίτλο «Η Θεσσαλονίκη κατά τη γερμανική Κατοχή» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Ποταμός».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: *Ανήλικοι λούστροι. Οι φωτογραφίες που παρουσιάζονται στο λεύκωμα είναι σχεδόν όλες τραβηγμένες για τα προσωπικά λευκώματα Γερμανών στρατιωτών.*

Δείτε [ΕΔΩ](#) το άρθρο στην "Καθημερινή"